

ฐานข้อมูลประชาชนชาวบ้าน
ภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลดงกลาง
อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

คำนำ

ครุภูมิปัญญาไทยหรือที่ยกย่องกันว่าปราชญ์ชาวบ้าน มีความหลากหลายตามความถนัด และการปฏิบัติของแต่ละคน ซึ่งมีองค์ความรู้ที่มีการหล่อหลอม ซึมซับ บ่มเพาะ คั้นคว่ำ ทดลองโดยใช้วิถีชีวิต ของตนเองเป็นห้องทดลองขนาดใหญ่ เพื่อทดสอบความถูกต้องแล้วคิดสรรกลั่นกรองสิ่งที่มีคุณค่าแก่ชีวิต แก่แผ่นดิน ถวายทอดให้ผู้อื่นได้สืบสานทั้งที่เป็นมรดกและทั้งที่เป็นสมบัติทางปัญญา ดังนั้นประสบการณ์ ความคิดและวิถี การดำรงชีวิตของครุภูมิปัญญาไทยแต่ละท่านล้วนเป็นขุนทรัพย์ทางปัญญาที่สำคัญของแผ่นดิน องค์การบริหาร ส่วนตำบลดงกลาง ได้เล็งเห็นความสำคัญของปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญา ท้องถิ่น จึงได้จัดทำฐานข้อมูลภูมิ ปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้มีความรู้ความสามารถ และได้เผยแพร่เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ ที่สนใจต่อไป สำนักงานปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลดงกลาง

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนตำบลดงกลาง

ความหมายและขอบข่ายภูมิปัญญาไทย

ภูมิปัญญาไทย หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสม ประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกสรร ประยุกต์ พัฒนาและถ่ายทอด สืบต่อกันมาเพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย ภูมิปัญญาไทย มีลักษณะเป็นองค์รวม และมีคุณค่าทางวัฒนธรรม เกิดขึ้นในวิถีชีวิตไทย ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเป็นที่มาขององค์ความรู้ที่งอกงามขึ้นใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้การแก้ปัญหา การจัดการ และการปรับตัวในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทย ลักษณะองค์รวมของภูมิปัญญาไทยมีความเด่นชัดในหลายด้าน เช่น

๑. ด้านเกษตรกรรม ได้แก่ ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะและเทคนิค การเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ ต่างๆ ได้ เช่น การทอ การเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหาการเกษตรด้านการตลาด การแก้ปัญหาด้าน การผลิต และการรู้จักปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตร เป็นต้น

๒. ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ได้แก่ การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการ แปรรูปผลผลิตเพื่อการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรม อันเป็นขบวนการให้ชุมชน ท้องถิ่น สามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตทาง หัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงาน ยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

๓. ด้านการแพทย์แผนไทย ได้แก่ ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพ ของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้ เช่น ยาจากสมุนไพร อันมีอยู่หลากหลาย การนวดแผนโบราณ การดูแลรักษา และสุขภาพแบบพื้นบ้าน เป็นต้น

๔. ด้านศิลปกรรม ได้แก่ ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะสาขา ต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ ดนตรี ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ การละเล่นพื้นบ้าน และ นันทนาการ

๕. ด้านโภชนาการ ได้แก่ ความสามารถในการเลือกสรร ประดิษฐ์และปรุงแต่งอาหารและ ยาที่เหมาะสมกับความต้องการของร่างกายในสภาวะการณ์ต่างๆ ตลอดจนผลิตเป็นสินค้าและบริการส่งออกที่ ได้รับความนิยมแพร่หลาย รวมถึงการขยายคุณค่าเพิ่มของทรัพยากร

ครูภูมิปัญญา

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้จัดทำนิยามความหมายของครูภูมิปัญญาและครูภูมิปัญญาไทย ไว้ดังนี้ **ครูภูมิปัญญา** หมายถึง บุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านหนึ่งด้านใด เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญา ดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน และได้รับการยกย่องให้เป็น “ครูภูมิปัญญาไทย” เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒

ปราชญ์ชาวบ้าน

๑. ชื่อ : นายปัญญา พิบูลย์ อายุ ๗๓ ปี
๒. วัน เดือน ปีเกิด : ๑ มกราคม ๒๔๙๓
๓. ที่อยู่ปัจจุบัน : ๑๑๙ หมู่ที่ ๖ ตำบลดงกลาง อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด
๔. เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘๑ - ๐๖๐๐๘๔๐
๕. ประวัติ บิดาชื่อ : นายจันทร์ พิบูลย์ มารดาชื่อ : นางหอม พิบูลย์ สถานะ : สมรส คู่สมรส : นางพันดอน พิบูลย์ มีบุตร : จำนวน ๕ คน อาชีพ : เกษตรกร การศึกษา : ป.๔
๖. ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่อง : ด้านศิลปกรรม ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะสาขา การพูดผญา ตามความเชื่อดั้งเดิมที่มีมาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษ
๗. วิธีการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น : สืบทอดจากบรรพบุรุษตั้งแต่ดั้งเดิม
๘. แนวความคิด : ใช้ชีวิตตามพระราชดำริราชการที่ ๙ แนวทางการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง และ เป็นการพูดให้กำลังใจและเสริมแนวคิดด้านต่างๆ ในสมัยก่อนให้เด็กหรือชาวบ้านรุ่นปัจจุบันได้ศึกษา
๙. ประวัติการศึกษาและการทำงาน : อดีตนาองค์การบริหารส่วนตำบลดงกลาง ๒ สมัย คือ
 - ๙.๑ ระหว่าง วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๔ ถึง ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๘
 - ๙.๒ ระหว่าง วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ ถึง ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๖
๑๐. กิจกรรมช่วยเหลือสังคม : ช่วยเหลืองานในหมู่บ้านและคอยให้คำปรึกษาในด้านการศาสนาวัฒนธรรมและศิลปะต่างๆ โดยเฉพาะด้านการพูดผญา และกลอนหมอลำ
๑๑. รางวัล และประกาศเกียรติคุณที่เคยได้รับ : -

(ลงชื่อ) ผู้ให้ข้อมูล
(นายปัญญา พิบูลย์)
ปราชญ์ชาวบ้านพานมุลหมู่ ๖

(ลงชื่อ) ผู้บันทึกข้อมูล
(นางสาวชุตिकाญจน์ มีมาก)
ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

(ลงชื่อ) พยาน
(นายอาทิตย์ ศรีมงคล)
รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลดงกลาง
รักษาราชการแทนปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลดงกลาง

(ลงชื่อ) ผู้ตรวจและรับรองข้อมูล
(นายเสนอ สุโนภักดิ์)
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลดงกลาง

ภาพประกอบฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
นายปัญญา พิบูลย์

ภาคผนวก

ตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปะการพูดผญา และกลอนหมอลำ
นายปัญญา พิบูลย์